

Deres ref.: 25/3746

Oslo, 17. november 2025

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – FORSLAG TIL ENDRINGER I FOLKETRYGDLOVEN KAPITTEL 15 STØNADER TIL ENSLIG MOR ELLER FAR (OMLEGGING - ENDRINGER I FORMÅL OG PERSONKRETS)

1. Innledning

Rettspolitisk forening (Rpf) har siden 1974 vært en uavhengig forening bestående av jurister, kriminologer, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rpf arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen til sosialt vanskeligstilte grupper.

2. Overordnede kommentarer til forslaget

Rettspolitisk forening stiller seg kritisk til forslaget og begrunnelsen om å redusere og fase ut overgangsstønad.

Foreningen frykter at de foreslåtte endringene vil føre til at enslige småbarnsforeldre blir mer avhengige av andre ytelser, slik som sosialhjelp. Dette er en ventet risiko ut fra sist gang departementet gjorde begrensninger i ordningen.¹ Vi er derfor svært kritiske til en slik utvikling og mener det ikke vil være heldig for en allerede sårbar gruppe mottakere.

Blir mottakerne avhengig av sosialhjelp, vil det etter vår erfaring innebære en større økonomisk uforutsigbarhet for mottakerne, som samtidig vil kunne oppleves som mer stigmatiserende enn overgangsstønad. Overgangsstønad gir på sin side et stabilt og

---

¹ Høringsnotatets s. 14

tidsavgrenset økonomisk grunnlag, samtidig som aktivitetsplikten stimulerer utdanning, arbeid og selvforsørgelse. Det mener vi man mister dersom ytelsen reduseres og fases ut.

Vi mener videre at det er flere deler av departementets begrunnelse for forslaget som det kan stilles spørsmål ved, og vi oppfordrer departementet til å utarbeide et bedre grunnlagsmateriale før det foreslås store endringer i ytelser til sårbare grupper, slik som denne.

Et eksempel er departementets uttalelse om at dagens ordning kan føre til tregere integrering, særlig blant innvandrerkvinner.²

Vi er først og fremst kritiske til premisset om at overgangsstønad bidrar til å begrense integreringen, og kan ikke se at dette er begrunnet i konkrete funn. Videre mener vi tvert imot at aktivitetsplikten knyttet til overgangsstønad bidrar positivt til integrering og tilknytning til arbeidslivet. Vi kan ikke se noen holdepunkter for å påstå at flere vil stå bedre rustet for arbeidsmarkedet dersom de i stedet blir avhengige av sosialhjelp, selv om det kan stilles aktivitetskrav som vilkår for å motta dette.

Et annet eksempel er departementets vurdering av at overgangsstønad kan virke *«innelåsende ved at den tillater lengre perioder med deltidsarbeid/deltidsstudier, og motvirke overgang til selvforsørgelse, eller bidra til at det tar lengre tid før den enslige blir selvforsørget»*.³

Vi tolker departementet dithen at det menes at overgangsstønad er en slags medvirkende faktor til at enslige ikke blir selvforsørgende. Dette mener vi er lite treffende. Foreningen kan ikke se at det er noen holdepunkter for å påstå at det er ordningen i seg selv som bidrar til mottakernes sårbare posisjon snarere enn situasjonen mottakerne står i som aleneforsørgere. Departementet uttaler selv at om lag 80 % av gruppen er i arbeid, er arbeidssøkende eller er under utdanning.⁴ At dette er en gruppe som har en svak tilknytning til arbeidslivet mener vi heller skyldes forutsetningene gruppen har for å lykkes ut fra den enkeltes sosiale, økonomiske og velferdsmessige forhold. Departementets slutning på dette punktet mener vi gir uttrykk for en manglende forståelse for den ensliges situasjon.

---

² Høringsnotatets s. 16

³ Høringsnotatets s. 18

⁴ Høringsnotatets s. 13

3. Hensynet til barnets beste er ikke godt nok vurdert

Foreningen kan ikke se at departementet i noe grad har vurdert hvordan utfasingen av overgangsstønad vil påvirke barns økonomiske trygghet. Departementet er grunnlovsrettslig forpliktet til å vurdere hensynet til barnets beste, og vi mener det er særlig kritikkverdig i en sak som berører sårbare barns rettsstilling.

Etter Grunnloven § 104 har staten et særlig ansvar for å sikre barns økonomiske og sosiale trygghet, og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle beslutninger som berører barn. Dette er også forankret i FNs barnekonvensjon artikkelene 3 og 27, som gir barn rett til en tilstrekkelig levestandard og pålegger staten å støtte foreldre i å oppfylle dette ansvaret.

Foreningen vil understreke at endringer i overgangsstønad først og fremst får konsekvenser for barna til disse enslige foreldrene.

Dette er særlig viktig i en tid som lenge har vært omtalt som en 'dyrtid', med økte levekostnader. UNICEF Norge publiserte nylig en rapport om familiefattigdom i Norge, som viser at rundt halvparten av aleneforsørgere har problemer med å sikre nok og sunn mat til barna sine. Enkelte må til og med hoppe over måltider eller droppe nødvendige varer.⁵ Når staten reduserer en nasjonal, rettighetsbasert ytelse til enslige forsørgere, øker risikoen for at flere barn vokser opp i husholdninger med varig økonomisk stress. Det kan få langsiktige konsekvenser for helse, utdanning og deltakelse i arbeidslivet senere i livet – stikk i strid med overordnede velferdspolitiske mål.

Samtidig er enslige forsørgere og deres barn overrepresentert blant familier med vedvarende lavinntekt. En rapport fra NAV viser også at enslige foreldre i særlig grad rapporterer om økonomiske vansker, betalingsproblemer og manglende romslighet i hverdagen.⁶ Det er derfor ingen tvil om at barn av enslige forsørgere er statistisk sett mer økonomisk sårbare enn andre barn.

Vi mener derfor at departementet må gjøre en vurdering av hvordan tap av overgangsstønad vil påvirke familienes økonomiske situasjon og dekking av barns behov. Det gjelder både eneforsørgerne som nå faller utenfor ordningen og familier hvor den gjeldende utbetalingsperioden utløper. I den forbindelse er det vår vurdering at forslaget om å fase ut

---

⁵ Skuland m.fl., «Familiefattigdom. En undersøkelse av materielle mangler og økonomisk utrygghet i barnefamilier», Forbruksforskningssinstituttet SIFO, August 2025, SIFO-RAPPORT 7-2025: <https://www.unicef.no/sites/default/files/2025-08/SIFO-rapport%207-2025%20Familiefattigdom.pdf>

⁶ Kalstø m.fl., «Enslige forsørgere fra 2011 til 2023 - en todelt historie», NAV Arbeid og Velferd Utgave 2 – 2024, 27.06.2024: <https://arbeidogvelferd.nav.no/article/2024/06/Enslige-fors%C3%B8rgere-fra-2011-til-2023---en-todelt-historie>

overgangsstønad vil bidra til en klar forverring av familienes problemer med vedvarende lavinntekt. Det er for eksempel fordi stønaden bidrar til en viss økonomisk stabilitet som mottakerne ikke får ved for eksempel sosialhjelp. Denne forverringen mener vi er stor nok til at hensynet til barnet beste må være tungtveiende i vurderingen.

***

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret i foreningen på e-post styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen

Maria Jacobsen

Anne Marie Torbjørnsdal

Ermal Veliqi

Rettspolitisk forening